

Eelerwoude

Op weg naar 100% natuurinclusief ♦

**Aanleg
parkeerplaats
Hessenweg, Hattem**

0000000077

Opdrachtgever:

A.S.R. Levensverzekering N.V.

De heer

Archimedeslaan 10

3584 BB Utrecht

Opdrachtnemer:

Eelerwoude

[Onze vestigingen](#)

088-1471100

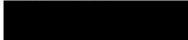
info@eelerwoude.nl

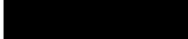
www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer: 7619.7

Datum: 23-9-2022

Projectleider:

Opgesteld:

Gecontroleerd:

Status: Definitief

Versie: 1

© 2022 Eelerwoude

Dit rapport is enkelzijdig opgemaakt.

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	4
2	Huidige situatie en ontwikkeling.....	5
2.1	Huidige situatie.....	5
2.2	Voorgenomen ontwikkeling	14
3	Natuurwetgeving en -beleid	15
3.1	Inleiding	15
3.2	Bescherming van soorten	15
3.3	Bescherming van gebieden.....	15
3.4	Bescherming van houtopstanden.....	16
3.5	Gelders Natuurnetwerk	17
4	Methode	18
4.1	Inleiding	18
4.2	Bureauonderzoek	18
4.3	Terreinbezoek.....	18
5	Beschermde soorten	19
5.1	Inleiding	19
5.2	Planten.....	19
5.3	Zoogdieren.....	19
5.4	Vogels	23
5.5	Reptielen.....	25
5.6	Amfibieën	25
5.7	Vissen.....	26
5.8	Ongewervelden	26
6	Conclusie	27
6.1	Beschermde soorten.....	27
6.2	Bescherming gebieden	27
6.3	Bescherming houtopstanden	28
6.4	Natuurnetwerk Nederland	28
6.5	Uitvoerbaarheid van de plannen	28
6.6	Geldigheid rapportage.....	28
7	Literatuurlijst.....	29
	Bijlage 1 Wettelijk kader natuurwetgeving	30

1 Inleiding

De initiatiefnemer A.S.R. Levensverzekeringen N.V. is voornemens om aan de Hessenweg, te Hattem, een parkeerplaats te realiseren. In verband met deze voorgenomen ontwikkeling is een toetsing van de plannen aan de natuurwetgeving en het natuurbeleid noodzakelijk. Met deze toetsing wordt duidelijk hoe de ontwikkeling gerealiseerd kan worden binnen de kaders van de natuurbescherming.

Eerste stap in deze toetsing is het uitvoeren van een verkennend onderzoek. Op basis van een bureauonderzoek en een veldbezoek wordt aan de hand van aanwezige terreintypen en toevallige waarnemingen van soorten zo goed mogelijk ingeschat welke beschermde gebieden en plant- en diersoorten aanwezig (kunnen) zijn. Op basis daarvan worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen ontwikkeling en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen. Voorliggende rapportage gaat hier verder op in.

2 Huidige situatie en ontwikkeling

2.1 Huidige situatie

Aan de uiterste noordelijke punt van de Veluwe ligt de stad Hattem, in de gelijknamige gemeente Hattem. Zuidelijk van deze stad ligt het landgoed Molecaten, een landgoed omgeven door een uitgestrekt bosgebied met wandelpaden. Een van de toegangswegen tot dit landgoed gaat via de Hessenweg en de Wachtelenberg. Het plangebied waar dit onderzoek over gaat ligt op het noordoostelijke deel van de kruising tussen de Hessenweg en de Wachtelenberg (afbeelding 1). Het plangebied bevindt zich in een gemengd bos (afbeelding 2). Dit bos bestaat uit soorten zoals zomereik, gewone esdoorn, beuk, hazelaar van verschillende leeftijdsgroepen. Het plangebied zelf heeft een viertal zomereiken en een beuk (afbeelding 3). Deze bomen waren ten tijde van het onderzoek in een gezonde staat (afbeelding 4, 5 en 6). Qua onderbegroeiing staan er verschillende soorten zoals stinkende gouwe, kruipende boterbloem, look-zonder-look, robertskruid, gewone hennepnetel en gewone raket. Aan de zuidoostkant van het plangebied staat een open, kniehoge braambegroeiing (afbeelding 7). Tevens staat er in en rondom het plangebied reuzenbalsemien, een invasieve exoot (afbeelding 8). Het plangebied heeft geen waterelementen.

Parkeerplaats Hessenweg

A. S. R. Levensverzekering N. V.

Projectnummer: 7619.7 Datum: 7-9-2022

Afbeelding 1: Locatie van het plangebied, met aan de noordzijde Hattum (ESRI, 2022).

Afbeelding 2: Luchtfoto van het plangebied, met de bomen die worden weggehaald ten behoeve van de ontwikkeling (ESRI, 2022).

Afbeelding 3: De betreffende bomen in het plangebied. Op de voorgrond de beuk, met links er achter drie zomereiken en rechts van de beuk de vierde zomereik. Situatie op 30-08-2022.

Afbeelding 4: De staat van twee van de zomereiken. Situatie op 30-08-2022.

Afbeelding 5: De staat van een van de zomereiken, waarbij de stam beter zichtbaar is. Situatie op 30-08-2022.

Afbeelding 6: De staat van de beuk. Situatie op 30-08-2022.

Afbeelding 7: Onderbegroeiing in het plangebied. Situatie op 30-08-2022.

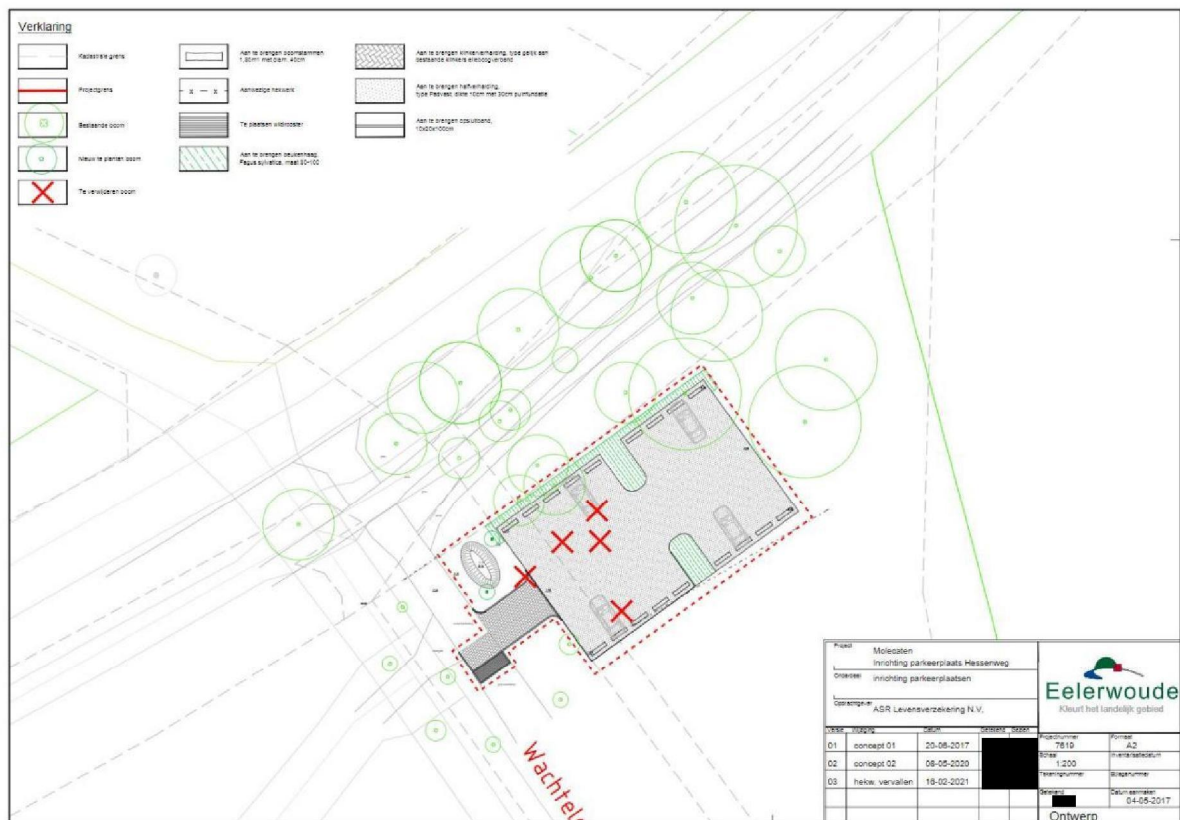
Afbeelding 8: De zaaddragende reuzenbalsemien binnen het plangebied. Situatie op 30-08-2022.

2.2 Voorgenomen ontwikkeling

De initiatiefnemer is voornemens om aan de Hessenweg een parkeerterrein te realiseren voor 18 auto's (afbeelding 9). Deze parkeerplaats wordt gerealiseerd omdat de bezoekers van het landgoed op dit moment in de berm van de Wachtelenberg parkeren, wat ongewenste situaties oplevert.

De volgende uitgangspunten zijn aangehouden bij dit ontwerp:

- Er worden voor de aanleg van de parkeerplaats vijf bomen gekapt bestaande uit vier zomereiken en één beuk.
- De onderbegroeiing wordt weggehaald.
- Er wordt een wadi aangelegd.
- Er worden twee bomen aangeplant.
- Er wordt een 41 meter strekkende haag aangeplant.
- De haag wordt aangeplant aan de noordzijde, voor de presentatie van de parkeerplaats richting de Hessenweg, de overige zijden blijven open en transparant en vloeien over in het bos.
- Rondom de parkeerplaats worden veel bomen behouden, dit kan doordat onder andere geen opsluitbanden worden toegevoegd rondom de halfverharding (sommige bomen staan hier dichtbij).
- Opsluitbanden gelden dus uitsluitend voor de korte entree die in klinkerverharding uitgevoerd wordt.
- Er wordt gebruik gemaakt van een duurzame halfverharding als ondergrond die sterk, slijtvast, waterdoorlatend en onderhoudsarm is (Padvast).

Afbeelding 9: De geplande inrichting van het plangebied. Aan de noordkant van het plangebied loopt de Hessenweg, zuidwestelijk bevindt zich de Wachtelenberg.

3 Natuurwetgeving en -beleid

3.1 Inleiding

De Wet natuurbescherming bestaat uit drie onderdelen: de bescherming van soorten, de bescherming van gebieden en de bescherming van houtopstanden. De kern van het natuurbeleid wordt gevormd door het Natuurnetwerk Nederland, dat een samenhangend netwerk vormt van natuurgebieden. De provincies zijn het bevoegd gezag. Alleen in een aantal situaties, zoals bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, is het Rijk het bevoegd gezag. In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op de relevante wetgeving en het natuurbeleid voor het plangebied.

3.2 Bescherming van soorten

Het uitgangspunt bij het onderdeel soortenbescherming is dat geen schade mag worden toegebracht aan beschermde dieren of planten. De wet kent een drietal beschermingsregimes; beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn, beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn en beschermingsregime “andere soorten”. Elk beschermingsregime heeft zijn eigen verbodsbepalingen.

Voor ieder ruimtelijk plan of ruimtelijke ontwikkeling is het verplicht om te toetsen of deze kan leiden tot overtreding van de betreffende verbodsbepalingen. Wanneer sprake is of kan zijn van een overtreding, dan dient er onderzocht te worden of een vrijstelling geldt. Indien er geen vrijstelling geldt, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. Bijlage 1 gaat verder in op het wettelijk kader bij toetsing aan de Wet natuurbescherming, onderdeel soortenbescherming.

Gevolgen plangebied

De Wet natuurbescherming is een nationale wet. Indien negatieve effecten worden verwacht door activiteiten of ontwikkelingen is een toetsing aan de Wet natuurbescherming noodzakelijk. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten en welke effecten de voorgenomen ontwikkeling heeft op deze soorten.

3.3 Bescherming van gebieden

Met het onderdeel gebiedsbescherming worden binnen de Wet natuurbescherming de Natura 2000-gebieden beschermd. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Voor alle gebieden gelden instandhoudingsdoelstellingen. De kern van de bescherming is dat deze instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar mogen worden gebracht.

Activiteiten mogen geen negatieve effecten hebben op de waarden waarvoor het gebied is aangewezen. Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden.

Gevolgen plangebied

Niet stikstof-gerelateerde effecten:

In de directe omgeving van het plangebied liggen diverse Natura 2000-gebieden. Het plangebied grenst aan het Natura 2000-gebied de Veluwe. De aard van de voorgenomen werkzaamheden en ontwikkeling maken dat de

effecten uitsluitend tot het plangebied of in de zeer directe zone eromheen beperkt blijven. Gezien de werkzaamheden en het voorgenomen gebruik is er geen sprake van mogelijk negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied, zij het door een rechtstreekse invloed, cumulatieve invloed of externe werking. Een toetsing op grond van de Wet natuurbescherming van niet stikstof-gerelateerde effecten wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

Stikstof-gerelateerde effecten

Een Stikstofberekening is altijd noodzakelijk om de uitstoot en depositie van stikstof, en de gevolgen daarvan op Natura 2000-gebieden te bepalen. Op het moment is een uitzondering voor tijdelijke projecten (hier valt de uitvoeringsfase van dit project onder), echter is in het huidige stadium onbekend voor hoelang deze uitzondering nog van kracht is. Voor de gebruiksfase wordt een Stikstofberekening noodzakelijk geacht. Er worden geen significante effecten verwacht, omdat het aantal verkeersbewegingen van en naar het plangebied hetzelfde blijven, doordat in de huidige staat auto's parkeren in de berm naast het plangebied.

3.4 Bescherming van houtopstanden

Het kappen of rooien van bomen is niet zomaar toegestaan in de Wet natuurbescherming. Dit geldt ook bij het rooien of het verrichten van handelingen die de dood of ernstige beschadiging van bomen tot gevolg hebben. Hieronder valt ook beschadiging door vee. Onder bos wordt verstaan:

- alleen bossen die buiten de 'bebouwde kom Boswet' liggen;
- alle beplantingen van bomen die groter zijn dan 10 are (1.000 m²);
- bomen in een rijbeplanting, als de rij uit meer dan 20 bomen bestaat.

De gemeente stelt de grenzen van de 'bebouwde kom Boswet' bij besluit vast. Deze grenzen kunnen afwijken van de 'bebouwde kom Verkeerswet'. Het besluit wordt door de provincie goedgekeurd. De grenzen zijn bij de gemeente na te vragen.

De bescherming van houtopstanden kent twee belangrijke instrumenten: meldingsplicht en herplantplicht. Een kapmelding is verplicht bij de kap van bomen buiten de bebouwde kom indien kap plaatsvindt in een houtopstand. Veelal geldt een 1 op 1 herplantplicht. Provincies bepalen welke gegevens bij een melding moeten worden aangeleverd. Voor het vellen van een houtopstand in verband met realisatie van een Natura 2000-doel is er geen herplantplicht.

De voorgenomen kap van een houtopstand hoeft niet gemeld te worden als het gaat om:

- houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom;
- houtopstanden op erven of in tuinen;
- fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar;
- kweekgoed;
- uit populieren of wilgen bestaande:
 - wegbeplantingen;
 - beplantingen langs waterwegen, en
 - eenrijige beplantingen langs landbouwgronden.
- het dunnen van een houtopstand;
- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij:
 - ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
 - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en
 - zijn aangelegd na 1 januari 2013.
- het vellen van houtopstanden ter uitvoering van een instandhoudingsmaatregel of een passende maatregel;

- het vellen van houtopstanden voor de aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen;
- het vellen van houtopstanden en herbeplanten op een wijze die is beschreven in een goedgekeurde gedragscode.

De provincie kan een kapverbod opleggen. Mag er wel worden gekapt, dan moeten meestal ook nieuwe bomen worden aangeplant. De provincie kan een ontheffing of vrijstelling verlenen. Dit hangt ervan af of hiervoor een provinciale verordening is opgesteld. Mogelijk is ook een omgevingsvergunning nodig. Het aanvragen van deze vergunning en het indienen van een kapmelding moet apart van elkaar uitgevoerd worden.

Gevolgen plangebied

Er worden vijf bomen gekapt. Deze vallen buiten de bebouwde kom boswet (Overheid, 2017). Tevens maken deze geen deel uit van een rijbeplanting van meer dan 20 bomen. Wel zijn deze bomen onderdeel van een houtopstand van groter dan 10 are. Hiervoor geldt een meldingsplicht en een herplantingsplicht bij de provincie Gelderland.

3.5 Gelders Natuurnetwerk

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter met elkaar en met het omringende agrarisch gebied verbinden. Dit Natuurnetwerk is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van het Natuurnetwerk en hebben hiervoor soms een andere benaming. Zo gebruikt Gelderland de benaming Gelders Natuurnetwerk (GNN). De provincie heeft daarnaast de Groene Ontwikkelingszone (GO) vastgelegd. Dit zijn gebieden die over het algemeen rond en tussen de GNN liggen, zoals de ecologische verbindingzones, weidevogelgebieden en rustgebieden voor wintergasten (ganzen). In de GO is ruimte voor economische ontwikkelingen indien deze samengaan met een substantiële versterking van de samenhang tussen aangrenzende en inliggende natuurgebieden.

In het GNN en GO geldt het 'nee, tenzij'- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Wanneer bij een ontwikkeling mogelijke effecten op het GNN of GO denkbaar zijn, is het noodzakelijk een GNN-toetsing uit te voeren. De GNN en de GO worden beide beschermd tegen aantasting van de kernkwaliteiten.

Gevolgen plangebied

Het plangebied en de directe omgeving maken onderdeel uit van het GNN of GO. In de ruimtelijke onderbouwing die voor dit project is opgesteld door Eelerwoude is voor het GNN een toetsing gedaan aan het natuurbeleid (Eelerwoude, 2021). De conclusie van deze toetsing is dat er geen kernkwaliteiten van het GNN worden geschonden, en er met dit project niet wordt afgedaan, maar zelfs wordt toegevoegd aan het GNN.

4 Methode

4.1 Inleiding

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek.

4.2 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is (indien beschikbaar) gebruikgemaakt van landelijke, provinciale en regionale verspreidingsinformatie:

- NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna);
- de flora- en faunadatabase van Eelerwoude is eveneens geraadpleegd. Eelerwoude heeft meerdere onderzoeken in de nabije omgeving uitgevoerd. De data van deze onderzoeken is opgeslagen in deze database.

4.3 Terreinbezoek

Op basis van een eenmalig veldbezoek is de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor de verwachte soorten en/of soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is overdag door C. Oldenburger uitgevoerd, ecologisch adviseur bij Eelerwoude (zie kader). Het veldbezoek is uitgevoerd op 30 augustus 2022 bij 23°C, onbewolkt weer en windkracht 1 Bft. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten genoteerd.

Kader – Ecologisch deskundige

De veldmedewerkers van Eelerwoude beschikken over een uitgebreide ervaring met de betreffende soortgroepen en voldoen aan de criteria van 'ecologisch deskundige'. Met een ecologisch deskundige wordt bedoeld een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO- dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

5 Beschermde soorten

5.1 Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft de tijdens het veldbezoek waargenomen soorten, al dan niet aangevuld met gegevens uit de literatuur en andere informatiebronnen. Vervolgens worden eventuele effecten beschreven als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

5.2 Planten

Voorkomen en functie

Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Derhalve is een deskundigenbeoordeling van de potentiële aanwezigheid van beschermde planten in het plangebied uitgevoerd op basis van een biotoopanalyse. Gelet op de aanwezige terreintypen, het beheer en de functie van het plangebied is het niet waarschijnlijk dat binnen het plangebied beschermde plantensoorten voorkomen. Veel van de beschermde soorten komen nagenoeg uitsluitend voor in natuurgebieden.

Effecten en ontheffing

In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. In de nabije omgeving komen twee beschermde plantensoorten voor: de kartuizer anjer en de dennenorchis (NDFF, 2022). Deze zijn beiden niet waargenomen binnen het plangebied, ondanks dat deze wel te herkennen zijn in deze periode van het jaar. Daarnaast is het habitat voor de dennenorchis zeer specifiek, deze hoort thuis in goed ontwikkelde naaldbossen. Het plangebied is hoofdzakelijk loofbos, waardoor deze soort niet zal groeien binnen het plangebied. De kartuizer anjer staat op zonnige plekken. Door het dichte bladerdek van de bomen wordt uitgesloten dat deze soort binnen het plangebied voorkomt. Andere beschermde plantensoorten zijn niet waargenomen in of rondom het plangebied ten tijde van het veldbezoek. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde flora niet noodzakelijk.

5.3 Zoogdieren

5.3.1 Vleermuizen

Voorkomen en functie

In het plangebied is tijdens het dagbezoek beoordeeld of de locatie geschikt is voor vleermuizen. Hierbij is onderscheid gemaakt in: verblijfplaats, vliegroute en foerageergebied. In het plangebied kunnen de volgende vleermuissoorten voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, watervleermuis of gewone grootoorvleermuis.

Verblijfplaatsen

Vleermuizen maken gedurende het jaar gebruik van een netwerk van vaste rust- en verblijfplaatsen (zie kader - Vleermuisverblijfplaatsen). Deze verblijfplaatsen kunnen de volgende functies hebben:

- kraamverblijfplaats;
- zomerverblijfplaats;
- paar- en/of baltsverblijfplaats;
- winterverblijfplaats.

Kader - Vleermuisverblijfplaatsen

Onder de vleermuizen zijn gebouw bewonende en/of boom bewonende soorten aanwezig. Gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn hoofdzakelijk gebouw bewonend. Rosse vleermuis en watervleermuis zijn voornamelijk boom bewonende en gewone grootoorvleermuis en ruige dwergvleermuis bewonen zowel bomen als gebouwen. Voorbeelden van verblijfplaatsen in gebouwen zijn ruimtes in spouwmuren en achter boelboorden en gevelbetimmering. Holten en spleten in bomen en ruimtes achter loszittend schors zijn voorbeelden van verblijfplaatsen in bomen.

Vanuit de verschillende functies van de verblijfplaats worden weer andere eisen gesteld aan bijvoorbeeld het klimaat, de toegankelijkheid en de expositie van het verblijf ten opzichte van de zon. Als kraamverblijfplaats worden meestal gebouwen en/of bomen uitgekozen waarbinnen een constant klimaat heerst. Bij gebouwen zijn dit voornamelijk woningen met een spouwmuur of een geïsoleerd dak. Sommige vleermuizen hebben aan een opening van 1-2 cm voldoende om naar binnen te kruipen. Bij bomen gaat het meestal om dikke, oude bomen met een dikke restwand.

In het plangebied zijn geen gebouwen. Hiermee worden verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten zoals de gewone dwergvleermuis op voorhand uitgesloten. Wel zijn er bomen aanwezig. Verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen worden uitgesloten in de bomen binnen het plangebied. De beuk is te jong (en dun) om holten te hebben die potentieel te gebruiken zijn als verblijfplaats. De vier zomereiken zijn in goede conditie, en hebben geen holten (spechtgaten, rotgaten etc.) of loszittende stukken schors waar vleermuizen mogelijk verblijfplaatsen zoeken. Hiermee zijn verblijfplaatsen van vleermuizen uitgesloten binnen en rond het plangebied.

Foerageergebieden en vliegroutes

De bosrand is geschikt als vliegroute voor vleermuizen. De bosrand is namelijk een lijnvormig element, hier maken vleermuizen gebruik van om zich mee te oriënteren en langs te verplaatsen. Als foerageergebied kan de overgang tussen de weg grenzend aan het plangebied en de aanwezige bomen mogelijk worden gebruikt. Het bos zelf is hier te dicht begroeid voor.

Effecten en ontheffing

Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming met beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn. Het opzettelijk verstoren, vangen en doden van individuen van beschermde soorten, alsmede het beschadigen of vernielen van vaste verblijfplaatsen, inclusief de functionele leefomgeving, is verboden vanuit de Wet natuurbescherming. De functionaliteit van de verblijfplaatsen van vleermuizen dienen te allen tijde gegarandeerd te blijven (zie ook kader - Foerageergebieden en vliegroutes).

Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn uitgesloten van het plangebied. De geplande werkzaamheden zullen dan ook geen negatief effect hebben op verblijfplaatsen. Negatieve effecten op vliegroutes of foerageergebied worden tevens op voorhand uitgesloten. De lijnvormige elementen, waar ze mogelijk gebruik van maken, blijven behouden; er komen geen significante veranderingen aan de weg of de bosrand. De vijf bomen die worden weggehaald staan te midden van andere bomen, het weghalen hiervan zal niet zorgen voor een verstoring van mogelijke foerageergebieden of vliegroutes. Mogelijk zorgt de aan te leggen wadi voor toegevoegde foerageermogelijkheid, doordat water een belangrijke functie heeft voor insecten. Qua verlichting verandert er niks ten opzichte van de huidige situatie, dit zal dan ook geen negatief effect hebben.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor vleermuizen niet noodzakelijk.

Kader - Foeragegebieden en vliegroutes

Foeragegebieden en vliegroutes van vleermuizen zijn beschermd indien bij het verdwijnen ook een verblijfplaats ongeschikt wordt. Bijvoorbeeld door het onderbreken van een vliegroute wordt een foeragegebied onbereikbaar, waardoor de vleermuizen onvoldoende voedsel kunnen vinden. Bij het verdwijnen van foeragegebieden of vliegroutes wordt derhalve onderzocht of er voldoende bereikbare alternatieven zijn.

Vleermuizen maken gebruik van lijnvormige landschapselementen zoals bomenrijen en singels om zich langs te verplaatsen. Een aaneengesloten kronendak heeft hierbij de voorkeur. Van vleermuizen is bekend dat onderbrekingen in de lijnstructuur maximaal 100 tot 200 meter mogen bedragen (kleinere en langzaam vliegende soorten 50 meter). Wanneer de onderbrekingen groter zijn dan deze afstand kunnen sommige soorten deze afstand niet overbruggen en zullen ze uitwijken naar alternatieve vliegroutes en foeragegebieden.

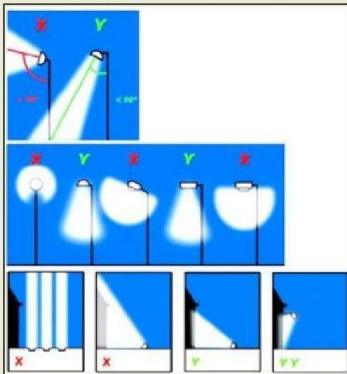
Kader – Verlichting

Een aantal nachtactieve dieren, zoals vleermuizen, uilen en marters, zijn gevoelig voor verlichting. Er zijn soorten die kunstlicht zoveel mogelijk vermijden, zoals de watervleermuis, en er zijn soorten die (in beperkte mate) rond lantaarnpalen jagen, zoals de rosse vleermuis. Bij het plaatsen van verlichting bij in- en/of uitvliegopeningen, vliegroutes en foeragegebieden kunnen barrières ontstaan waardoor de vleermuizen van de verblijfplaatsen, vliegroute en/of foeragegebied afzien.

Er dient te allen tijde rekening gehouden te worden met verlichting, door verlichting tot een minimum te beperken en directe belichting van de omgeving en onverlichte gebiedsdelen te voorkomen. Om lichthinder te voorkomen en het gebied aantrekkelijker te maken voor vleermuizen kunnen verschillende maatregelen getroffen worden:

- verlichting alleen plaatsen waar het echt nodig is;
- verlichting alleen aan op momenten wanneer het nodig is (dynamische verlichting);
- verlaag de hoogte van de lichtmasten zodat boomkronen onverlicht blijven;
- beperk verstrooiing het licht tot een minimum door gebruik van aangepaste armatuur;
- geen verlichting plaatsen bij in- en/of uitvliegopeningen en vliegroutes.

Hieronder staan enkele voorbeelden om lichtverstrooiing te voorkomen.

5.3.2 Overige zoogdieren

Voorkomen en functie

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

Op basis van het aanwezige biotoop, sporen, literatuurgegevens en expertise zijn onder andere de volgende algemeen voorkomende zoogdieren binnen het plangebied aanwezig of te verwachten: ree, haas, konijn, egel, vos en diverse algemene (spits)muizen. Deze soorten kunnen het plangebied gebruiken als (onderdeel van hun) leef- en foeragegebied. Daarnaast maken een aantal mogelijk van het plangebied gebruik als migratieroute.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Beschermde soorten waarvoor geen vrijstelling geldt, zoals eekhoorn, bever, otter, boommarter, steenmarter, damhert, edelhert, das, kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn en wezel) en wild zwijn komen voor in de omgeving van het plangebied (NDFF, 2022).

Eekhoorn

De eekhoorn is hoofdzakelijk boombewonende soort. Nesten van deze soort kunnen voorkomen in holten van bomen, maar ook als bladnest in de kroon of bij de oksels van een boom. Nesten worden, vanwege het gebrek aan holten en mogelijke bladnesten uitgesloten. Tevens zijn er van deze soort geen sporen waargenomen tijdens het veldbezoek. Het is zeer waarschijnlijk dat deze soort met enige regelmaat gebruik maakt van het plangebied als onderdeel van zijn leefomgeving.

Bever

De bever is een soort die leeft in en nabij stromend water. Water is niet aanwezig binnen het plangebied, noch in de buurt van het plangebied. Tevens laat deze de welbekende knaagsporen aan bomen achter, welke niet zijn waargenomen in of rondom het plangebied. Vanwege het gebrek aan geschikt aquatisch biotoop in de nabijheid van het plangebied en het ontbreken van sporen van deze soort, wordt de aanwezigheid van de bever binnen het plangebied uitgesloten.

Otter

Voor de otter valt een soortgelijke redenering te stellen als de bever; dit is een zoogdier waarvoor water een essentieel onderdeel uitmaakt van zijn leefgebied. Vanwege het ontbreken van geschikt waterbiotoop wordt de aanwezigheid van deze soort uitgesloten.

Boommarter

De boommarter is een van de grotere marterachtigen van Nederland. Deze soort bouwt zijn nesten in grotere boomholten, maar vindt ook rustplaatsen in konijnen- en vossenholen of dassenburchten. Dergelijke mogelijkheden voor verblijfplaatsen waren niet aanwezig binnen het plangebied, waardoor verblijfplaatsen zijn uitgesloten. Het is niet uit te sluiten dat deze soort met enige regelmaat gebruik maakt van het plangebied als onderdeel van zijn leefomgeving, er zijn echter geen sporen (uitwerpselen, prenten, prooi-resten) gevonden.

Steenmarter

Steenmarters lijken veel op de boommarter, maar verkiezen (zoals de naam al zegt) vaak gebieden met kleinschalige landbouw, met oude schuren en heggen boven bossen. Verblijfplaatsen van deze soort zijn uitgesloten. Er zijn geen sporen van deze soort gevonden in of rondom het plangebied. Het is mogelijk dat deze soort incidenteel gebruik maakt van het plangebied.

Damhert

Er zijn rondom het plangebied verschillende waarnemingen gedaan van damherten (NDFF, 2022). Deze soort komt voor in lichte bossen met een dichte onderbegroeiing. Het plangebied heeft geen dusdanig dichte onderbegroeiing dat het een ideaal biotoop is, maar de soort kan er gebruik van maken als onderdeel van het leefgebied. Het gebrek aan onderbegroeiing zorgt er wel voor, dat het plangebied niet wordt gebruikt als voortplantingsplaats, doordat er voor de kalveren geen schuilplekken zijn.

Edelhert

Het edelhert komt net als het damhert voor op de Veluwe, en komt voor in bossen. Van deze soort zijn geen sporen gevonden. Schuilplekken voor de jonge dieren ontbreken vanwege het beperkte onderbegroeiing. Mogelijk maakt ook deze soort incidenteel gebruik van het plangebied.

Das

Dassen laten duidelijke sporen achter rondom verblijfplaatsen; latrines, graafsporen, prenten etc. In en rondom het plangebied zijn er geen sporen waargenomen van deze soort. Verblijfplaatsen zijn hierom uitgesloten. Mogelijk komt deze soort incidenteel voor in het plangebied, dit zal hoofdzakelijk als migratieroute zijn tussen burcht en foerageerplek.

Kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn en wezel)

De bunzing, hermelijn en wezel zijn soorten die het liefst gebruik maken van halfopen gebieden met beschutting in de vorm van lijnvormige elementen. Het plangebied is slechts matig geschikt voor deze soorten; er is bedekking door bomen, maar een dichte onderlaag ontbreekt. Daarnaast mijdt de hermelijn bossen. Het ontbreekt aan takkenrillen of struweel waar deze soorten gebruik van maken. Mogelijk maken ze incidenteel gebruik van het plangebied.

Wild zwijn

Het wild zwijn komt voor op de Veluwe. In en rondom het plangebied zijn geen kenmerkende sporen (graafplekken of prenten) gevonden. Mogelijk komen ze af en toe voor op het plangebied, echter wordt de kans hierop klein geacht vanwege het ontbreken van modderpoelen, waar deze soort gebruik van maakt.

Effecten en ontheffing

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van de genoemde (algemeen) voorkomende zoogdieren met het beschermingsregime “andere soorten”. Voor deze beschermde soorten is bij een ruimtelijke inrichting door de provincie Gelderland een vrijstelling van de ontheffingsplicht opgesteld.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Voor bovenstaande soorten, de soorten met een bescherming als, eekhoorn, bever, otter, boommarter, steenmarter, damhert, edelhert, das, kleine marterachtigen (bunzing, hermelijn en wezel) en wild zwijn geldt dat negatieve effecten zijn uit te sluiten. Verblijfplaatsen en essentieel leefgebied zijn ter plaatse van de werkzaamheden niet aangetroffen en worden niet verwacht. Mogelijk maakt het plangebied wel onderdeel uit van het leefgebied van deze betreffende soorten. Het gaat hier, gezien de grootte en slechts beperkte geschiktheid voor de meeste soorten, niet om essentieel leefgebied. Ook blijft er direct rondom de geplande parkeerplaats voldoende geschikt leefgebied bestaan. Een negatief effect op deze beschermde grondgebonden zoogdieren is daarom uitgesloten.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor grondgebonden zoogdieren niet noodzakelijk.

5.4 Vogels

Voorkomen en functie

Alle vogels zijn als soort beschermd middels de Wet natuurbescherming. Onderscheid wordt gemaakt tussen vogels met jaarrond beschermde nesten, vogels met zogenaamde categorie 5 vogelnesten (enkel beschermd bij zwaarwegende ecologische redenen) en overige (broed)vogels.

Onder de vogels met jaarrond beschermde nesten vallen onder andere soorten die hun nesten ook buiten het broedseizoen gebruiken, soorten die elk jaar op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn en soorten die steeds van hetzelfde nest gebruik maken en niet of nauwelijks zelf een nest kunnen bouwen. Onder de vogels met jaarrond beschermde leefomgeving vallen soorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats die zij het jaar daarvoor hebben gebruikt of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Jaarrond beschermde nesten

Verblijfplaatsen van vogelsoorten, of aanwijzingen (braakballen of uitwerpselen) hiertoe, die jaarrond van vaste rust- en verblijfplaatsen gebruikmaken zijn niet aangetroffen binnen het plangebied. Kenmerkende sporen zoals uilenballen, uitwerpselen, of horsten zijn niet waargenomen. Mogelijk dat enkele soorten jaarrond beschermde nesten wel het plangebied gebruiken als onderdeel van hun leefgebied, zoals buizerd, havik en boomvalk.

Categorie 5-vogelnesten

In deze situatie zijn enkele vogelsoorten aangetroffen dan wel te verwachten waarvan het nest in sommige gevallen jaarrond beschermd is. Het gaat om soorten als boomklever, boomkruiper, zwarte roodstaart, koolmees, ekster, etc. Er zijn geen nesten aangetroffen binnen het plangebied.

Overige (broed)vogels

De aangetroffen vogels binnen en direct rondom het plangebied vallen onder de algemene broedvogels van bossen. Onder andere de volgende vogelsoorten kunnen gebruikmaken van het plangebied; gaai, houtduif, merel, roodborst en winterkoning. Binnen het plangebied zijn verschillende nesten aangetroffen van algemeen voorkomende broedvogels.

Effecten en ontheffing

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Van een aantal vogelsoorten zijn de nesten het hele jaar door beschermd. Ook de functionele leefomgeving is daarbij beschermd. Bij de aantasting van de nestlocatie en/of de functionele leefomgeving is een ontheffing Wet natuurbescherming noodzakelijk. Binnen het plangebied zijn geen nesten waargenomen. Negatieve effecten als gevolg van de geplande werkzaamheden worden uitgesloten, gezien de kap van vijf bomen en de aanleg van de parkeerplaats geen significante afbreuk doet aan mogelijk leefgebied. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing wordt niet noodzakelijk geacht.

Categorie 5-vogelnesten

Gelet op de beperkte omvang van de projectlocatie gaat het om slechts enkele mogelijke broedparen van genoemde algemeen voorkomende soorten. In de omgeving zijn voldoende alternatieve nestmogelijkheden en leefgebied aanwezig. Genoemde soorten zijn bovendien goed in staat alternatieve nestplaatsen te vinden. Compenserende maatregelen of het aanvragen van een ontheffing is om deze redenen dan ook niet aan de orde.

Overige (broed)vogels

Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Wet natuurbescherming. Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen, alsook op het wegnemen van nesten van vogels. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. Door versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren kan in veel situaties worden voorkomen dat gehandeld wordt in strijd met deze verbodsbepaling. De periode van 1 maart tot 15 juli wordt over het algemeen beschouwd als broedseizoen¹. Voor de Wet natuurbescherming zijn echter alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar en ongeacht de zeldzaamheid van de soort. Op voorhand kunnen nesten niet worden uitgesloten vanwege de aard van het plangebied. Hierom wordt met klem aangeraden om buiten het broedseizoen te werken.

Conclusie: bij de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met (in gebruik zijnde) nesten van vogels, en er dient buiten het broedseizoen (1 maart tot 15 juli) te worden gewerkt.

¹ In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 1 maart tot 15 juli.

5.5 Reptielen

Voorkomen en functie

Beschermde reptielen, zoals zandhagedis, ringslang, gladde slang, levendbarende hagedis en hazelworm, zijn gebonden aan specifieke habitats. In het plangebied ontbreekt dergelijk geschikt biotoop zoals heideterreinen, goed ontwikkelde waterlopen en venranden. In de buurt van het plangebied zijn waarnemingen bekend van de levendbarende hagedis en de hazelworm. Het is zeer onwaarschijnlijk dat deze reptielen gebruik maken van het plangebied. De levendbarende hagedis is een vochtminnende soort en leeft vooral in open zandige terreinen zoals heide en venranden. Dit biotoop ontbreekt in het plangebied. De hazelworm leeft in een goed ontwikkelde strooisellaag met het liefst een pakket van mos langs bosranden en taluds. In het plangebied ontbreekt een goed ontwikkelde strooisellaag. Ook is op de beoogde locatie geen moslaag aanwezig. Beschermde reptielen zoals de levendbarende hagedis en hazelworm worden binnen het plangebied niet verwacht.

Effecten en ontheffing

De hazelworm komt voor in de omgeving van het plangebied. Negatieve effecten op hazelworm worden uitgesloten, omdat de locatie niet geschikt is voor hazelworm. Er blijft voldoende (veelal geschikter) leefgebied bestaan in de directe omgeving van het plangebied. Ook voegt de beukenhaag die wordt gerealiseerd toe aan het leefgebied. Op basis van het aanwezige biotoop kunnen overige beschermde reptielen worden uitgesloten. Negatieve effecten op reptielen zijn dan ook niet aanwezig. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor reptielen niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor reptielen niet noodzakelijk.

5.6 Amfibieën

Voorkomen en functie

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

Een aantal soorten zoals bruine kikker, bastaardkikker, gewone pad, groene kikker en kleine watersalamander kunnen het plangebied gebruiken als landbiotoop. In het plangebied zelf zijn geen waterelementen aanwezig.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Beschermde soorten amfibieën waarvoor geen vrijstelling geldt, zoals kamsalamander of poelkikker, worden niet verwacht in het plangebied vanwege de aanwezige, ongeschikte habitat voor deze soorten. Zo ontbreken waterelementen in (de buurt van) het plangebied.

Effecten en ontheffing

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ingreep zal naar verwachting niet leiden tot een verlies van leefgebied van de genoemde (algemeen) voorkomende amfibieën met het beschermingsregime “andere soorten”. Voor deze beschermde soorten is bij een ruimtelijke inrichting door de provincie Gelderland een vrijstelling van de ontheffingsplicht opgesteld.

Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Beschermde amfibieën waarvoor geen vrijstelling geldt, kunnen op basis van de aanwezige biotoop worden uitgesloten, waardoor er geen sprake is van negatieve effecten. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor amfibieën niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor amfibieën niet noodzakelijk.

5.7 Vissen

Voorkomen en functie

Binnen het plangebied zijn geen watervoerende elementen (sloten, poelen, enzovoort) aanwezig. Derhalve ontbreekt geschikt leefgebied voor vissen.

Effecten en ontheffing

Beschermden vissen zijn niet in het plangebied aanwezig. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming voor vissen is niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde vissen niet noodzakelijk.

5.8 Ongewervelden

Voorkomen en functie

Van de groep ongewervelden (dagvlinders, libellen, kevers, kreeftachtigen en weekdieren) worden beschermde soorten niet verwacht. In de omgeving van het plangebied zijn de grote vos, grote weerschijnvlinder, sleedoornpage en noordse winterjuffer gezien. De noordse winterjuffer is een soort die rondom wateren en bij open gebieden leeft. In (de omgeving van) het plangebied is geen water aanwezig, waardoor het plangebied geen onderdeel uitmaakt van het essentiële leefgebied van de noordse winterjuffer. Vanwege het ontbreken van de waardplanten van de vlindersoorten (respectievelijk iep of zoete kers, boswilg en sleedoorn) wordt het plangebied niet gezien als essentieel leefgebied voor deze beschermde vlinders.

Effecten en ontheffing

In het plangebied zijn geen beschermde functies voor ongewervelden aanwezig. Er is geen sprake van negatieve effecten op beschermde ongewervelden. Nader onderzoek of een ontheffing Wet natuurbescherming is voor ongewervelden niet aan de orde.

Conclusie: nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is in het kader van de Wet natuurbescherming voor beschermde ongewervelden niet noodzakelijk.

6 Conclusie

6.1 Beschermde soorten

6.1.1 Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt

De ontwikkeling zal naar verwachting leiden tot een beperkt verlies van leefgebied van een aantal beschermde soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt. Het betreft soorten als ree, haas, konijn en diverse algemene (spits)muizen. De ingreep heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er sprake is van een tijdelijke en plaatselijke verstoring, voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft.

6.1.2 Soorten waarvoor geen provinciale vrijstelling geldt

Broedvogels

Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen, als ook op het wegnemen van nesten van vogels. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort. In veel situaties kan dit voorkomen worden door versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen² uit te voeren. In dit geval wordt buiten het broedseizoen met klem aangeraden. Met een aanvullende broedvogelinspectie kan onvoldoende worden aangetoond dat er geen nestlocatie binnen het plangebied aanwezig is.

6.1.3 Algemene zorgplicht

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 een omschrijving opgenomen over de algemene zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht neemt voor alle in het wild levende dieren en planten, dus ook niet-beschermde soorten, en hun directe leefomgeving. Dit is een algemene verantwoordelijkheid die voor iedereen geldt. Het betekent bijvoorbeeld dat er niet onnodig dieren en planten worden gedood, wanneer er redelijkerwijs een andere oplossing voor is, bijvoorbeeld door de dieren te verplaatsen naar een ander gebied.

6.2 Bescherming gebieden

Niet stikstof-gerelateerde effecten:

Het plangebied grenst aan het Natura 2000-gebied de Veluwe. De aard van de voorgenomen werkzaamheden en ontwikkeling maken dat de effecten uitsluitend tot het plangebied of in de zeer directe zone eromheen beperkt blijven. Gezien de werkzaamheden en het voorgenomen gebruik is er geen sprake van mogelijk negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied, zij het door een rechtstreekse invloed, cumulatieve invloed of externe werking. Een toetsing op grond van de Wet natuurbescherming van niet stikstof-gerelateerde effecten wordt daarom niet noodzakelijk geacht.

Stikstof-gerelateerde effecten

Een Stikstofberekening is altijd noodzakelijk om de uitstoot en depositie van stikstof, en de gevolgen daarvan op Natura 2000-gebieden te bepalen. Op het moment is er een uitzondering voor tijdelijke projecten (hier valt de uitvoeringsfase van dit project onder), echter is in het huidige stadium onbekend voor hoelang deze

² In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 1 maart tot 15 juli.

uitzondering nog van kracht is. Voor de gebruiksfase wordt een Stikstofberekening noodzakelijk geacht. Er worden geen significante effecten verwacht, omdat het aantal verkeersbewegingen van en naar het plangebied hetzelfde blijven, doordat in de huidige staat auto's parkeren in de berm naast het plangebied.

6.3 Bescherming houtopstanden

Er worden vijf bomen gekapt. Deze vallen buiten de bebouwde kom boswet (Overheid, 2017). Tevens maken deze geen deel uit van een rijbeplanting van meer dan 20 bomen. Wel zijn deze bomen onderdeel van een houtopstand van groter dan 10 are. Hiervoor geldt een meldingsplicht en een herplantingsplicht bij de provincie Gelderland.

6.4 Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied en de directe omgeving maken onderdeel uit van het GNN of GO. In de ruimtelijke onderbouwing die voor dit project is opgesteld door Eelerwoude is voor het GNN een toetsing gedaan aan het natuurbeleid (Eelerwoude, 2021). De conclusie van deze toetsing is dat er geen kernkwaliteiten van het GNN worden geschonden, en er met dit project niet wordt afgedaan, maar zelfs toegevoegd wordt aan het GNN.

6.5 Uitvoerbaarheid van de plannen

Vanuit de eisen van het natuurbeleid NNN is het plan uitvoerbaar. Ook vanuit de Wet natuurbescherming is het plan uitvoerbaar met betrekking tot de onderdelen gebiedsbescherming en houtopstanden, mits er een kapmelding wordt gedaan en er wordt voldaan aan de herplantingsplicht. Dit geldt ook voor het onderdeel soortenbescherming, zo lang er buiten het broedseizoen (1 maart tot 15 juli) wordt gewerkt. Nader onderzoek of navraag bij de terreinbeherende instanties over extra verspreidingsgegevens is niet noodzakelijk.

6.6 Geldigheid rapportage

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk 2.2. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

7 Literatuurlijst

- Aeries. (2022). *Aeries calculator*. Opgehaald van Calculator.aeries.nl: <https://calculator.aeries.nl/wnb/source/>
- Eelerwoude. (2021). *Ruimtelijke onderbouwing Parkeerplaats Hessenweg ongenummerd*. Goor: Eelerwoude.
- ESRI. (2022). *ESRI Nederland*. Opgehaald van Esri.nl: <http://www.esri.nl>
- Ministerie van Economische Zaken (2016). Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Ministerie van Economische Zaken, versie 1.3.
- NDFF. (2022). *Nationale Databank Flora en Fauna*. Opgehaald van ndff-ecogrid.nl: <https://ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal/secure/index.zul#1>
- Overheid. (2017). *Algemene plaatselijke verordening gemeente Hattem 2017*. Opgehaald van overheid.nl: <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR460137>
- Ruimtelijke plannen. (2022). *Ruimtelijke plannen*. Opgehaald van ruimtelijkeplannen.nl: <http://www.ruimtelijkeplannen.nl/viewer/view>
- Ruimtelijkeplannen. (2022). *Ruimtelijke plannen*. Opgehaald van ruimtelijkeplannen.nl: <https://www.ruimtelijkeplannen.nl/viewer/view>

Bijlage 1 Wettelijk kader natuurwetgeving

Bescherming van soorten

Zorgplicht

De Wet natuurbescherming erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende planten- en diersoorten, of de soort nu beschermd is of niet (= zorgplicht). Deze zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wilde levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld, maar kan door toepassing van bestuursdwang wel worden gehandhaafd.

Beschermingsregimes

Op het onderdeel soortbescherming deelt de Wet natuurbescherming soorten in drie beschermingsregimes in:

1. Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Alle vogels cf. artikel Vogelrichtlijn

2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Soorten uit Bijlage IV Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage II van het Verdrag van Bonn. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd³.

3. Beschermingsregime “andere soorten”

Soorten die uit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

Elk van deze beschermingsregimes heeft zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden.

Verbodsbepalingen

De Wet natuurbescherming gaat uit van het ‘nee, tenzij-principe’. In de wet worden ten aanzien van de beschermde soorten een aantal verbodsbepalingen genoemd (figuur 1). De verbodsbepalingen zijn gekoppeld aan het beschermingsregime van de soort (resp. Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de groep ‘Overige soorten’). Dat betekent dat deze verbodsbepalingen niet overtreden mogen worden, tenzij voor de soort(en):

- een vrijstelling geldt;
- er gewerkt wordt met een goedgekeurde Gedragscode (feitelijk een collectieve ontheffing);
- een ontheffing is verkregen.

³ De brochure ‘Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen’, versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016 impliceert dat de bescherming uit de Vogelrichtlijn prevaleert boven de bescherming van vogels uit de verdragen van Bonn en Bern

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernietigen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaat- sen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernietigen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplanting- plaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernietigen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernietigen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernietigen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernietigen

Figuur 1. Overzicht verbodsbepalingen Wet Natuurbescherming (bron: brochure 'Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen', versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016).

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen (en deze toch te mogen overtreden) via een ontheffing of een vrijstelling moet aan drie criteria worden voldaan:

1. er is geen andere bevredigende oplossing voor de handeling (=alternatievenafweging);
2. de afwijking is gebaseerd op een in de wet genoemd belang (b.v. openbare veiligheid of volksgezondheid);
3. de ingreep of handeling mag geen afbreuk doen aan en/of verslechtering betekenen voor de staat van instandhouding van de soort.

Als aan (alle) drie deze vereisten voldaan is, kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingen mogelijk in de vorm van een provinciale verordening of een (goedgekeurde) gedragscode.

Voorgaand figuur geeft een overzicht van de verbodsbepalingen per beschermingsregime. De verbodsbepalingen voor de groep van overige, 'nationale' soorten zijn geïnspireerd op de Habitatrichtlijn en op een aantal punten versoepeld. Zo is het opzettelijk verstoren van beschermde soorten (en hun verblijfplaatsen) uit deze groep van overige soorten niet langer verboden. Wel is het nog steeds verboden om vaste verblijfplaatsen van dieren onder dit beschermingsregime opzettelijk te beschadigen of te vernietigen.

Voor vogels geldt dat verstoren niet verboden is als de verstoring maar niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort (*artikel 3.1, lid 4 en lid 5*). Het beschadigen van in gebruik zijnde vogelnesten tijdens het broedseizoen blijft verboden, maar het verstoren dus niet meer, tenzij er sprake is van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de specifieke soort(en). Het is aan de initiatiefnemer om zich op de hoogte te (laten) stellen, en waar nodig aan te tonen, dat de op zich versturende activiteit geen bedreiging vormt voor de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort.

Tot slot geldt het opzettelijk doden of vangen en het verbod om vaste verblijfplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te vernietigen of beschadigen, niet voor bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis in of op gebouwen of de daarbij behorende erven of roerende zaken (*artikel 3.10 lid 3*). Zie kader – Opzettelijkheid.

Kader - Opzettelijkheid

In de Wet natuurbescherming is bij meer verbodsbepalingen dan onder de Flora en faunawet het opzetvereiste toegevoegd, in lijn met de artikelen van de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn. In de Flora en faunawet was alleen sprake van het opzetvereiste bij verontrusting (artikel 10). Hierdoor was de Flora en faunawet strenger dan de verbodsbepalingen van de Habitatrichtlijn. Niet-opzettelijke handelingen waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden, zijn nu niet langer verboden. Daar is van belang dat het Europees Hof van Justitie in zijn jurisprudentie heeft bepaald dat onder opzet ook voorwaardelijke opzet moet worden begrepen: *“Daarvan is sprake als iemand een handeling verricht en daarbij bewust de aanmerkelijke kans aanvaardt dat zijn gedragingen schadelijke gevolgen hebben voor een dier of plant...”*.

Andere bevredigende oplossing(en)

De initiatiefnemer moet aantonen en beargumenteren dat er geen andere bevredigende oplossingen zijn waardoor overtreding van de verbodsbepaling(en) kan worden voorkomen, bijvoorbeeld door planaanpassing of het aanpassen van de uitvoeringsperiode. Het is aan het bevoegd gezag (doorgaans dus de provincie) om de alternatieve oplossingen te beoordelen en hierover te besluiten. De onderbouwing moet gebaseerd zijn op objectieve en controleerbare gegevens.

Belangen

Voor de soorten die beschermd zijn onder de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de in deze richtlijnen genoemde belangen. Voor de groep van overige, nationaal beschermde soorten wordt uitgegaan van de in de Habitatrichtlijn genoemde belangen, plus een aantal aanvullende belangen. In het Kader - Wettelijk Belang wordt een overzicht gegeven van deze belangen.

Staat van instandhouding van de soort

Tot slot moeten de effecten van de voorgenomen handeling(en) worden beoordeeld aan de staat van instandhouding (Svl) van de soort. Zie ook kader – Staat van instandhouding. De Svl varieert per soort en per handeling, en is niet vastgelegd in de wet. Een handeling op een zeldzame beschermde soort zal eerder leiden tot een negatief effect op de Svl dan bij een algemene soort. Belangrijk is ook de trend (aantalsontwikkeling) en de ruimtelijke verspreiding van de soort. Bij de beoordeling moet rekening worden gehouden met cumulatieve (versterkende) effecten, bijvoorbeeld door andere handelingen of ontwikkelingen in de omgeving en met reeds verleende ontheffingen voor dezelfde populaties van deze soort(en). Bij de beoordeling mogen compenserende en mitigerende (verzachtende) maatregelen worden betrokken. Het ecologische toetsingscriterium verschilt per beschermingsregime. Om te beoordelen of aan deze criteria wordt voldaan, moet inzicht worden gegeven in:

1. De Svl (van de populatie) van de soort (in zijn natuurlijke verspreidingsgebied).
2. Het effect van de handeling of ontwikkeling op de soort.

Kader - Staat van instandhouding

- **Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn:** “De maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort”.
- **Beschermingsregime soort Habitatrichtlijn:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.
- **Beschermingsregime Overige soorten:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.

Voorkomen van overtreding verbodsbepalingen

In sommige situaties kunnen maatregelen worden getroffen waardoor negatieve effecten en overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming kunnen worden voorkomen. Bijvoorbeeld door de kap van bomen met broedende vogels uit te stellen tot na de broedtijd. Al kan de boom ook een nest bevatten van een vogelsoort waarbij het nest jaarrond beschermd is, waardoor overtreding niet kan worden voorkomen. Het plannen van werkzaamheden buiten de kwetsbare periode(n) van beschermde soorten is een veel toegepaste maatregel. Andere mogelijkheden om overtreding te voorkomen zijn wellicht het aanpassen van de werkvolgorde, gebruik te maken van andere apparatuur of de werkzaamheden te faseren in ruimte en tijd (zoals in het voorbeeld).

Vrijstellingen

Onder de Wet natuurbescherming is niet altijd een ontheffing nodig bij handelingen die leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen in de wet. Dit zijn bijvoorbeeld de provinciale vrijstellingen en de gedragscodes. Ook kan er sprake zijn van een vrijstelling als de handeling is opgenomen in een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of programma in het kader van een programmatische aanpak. Tot slot kan het Rijk voor handelingen en activiteiten waarvoor zij bevoegd gezag is een vrijstelling geven in de vorm van een Ministeriële Regeling. Vrijstellingen kunnen alleen gelden voor de verbodsbepalingen en de voorwaarden zoals genoemd bij de verschillende beschermingsregimes.

Provinciale verordening

Provinciale Staten kunnen vrijstelling van de verbodsbepalingen verlenen. Zo zijn met een provinciale verordening een aantal vooral algemeen voorkomende en beschermde zoogdieren als egel en rosse woelmuis vrijgesteld van de ontheffingsplicht. Door deze mogelijkheid ontstaan echter wel verschillen in de bescherming van soorten tussen de verschillende provincies.

Programmatische aanpak

De Wet natuurbescherming biedt de mogelijkheid om een programmatische aanpak toe te passen. Een dergelijk programma kan zowel door het Rijk als door provincies worden opgesteld. Onder de Flora en faunawet is reeds ervaring opgedaan onder de 'Generieke' of 'Gebiedsgerichte aanpak'. Tevens is voor een aantal grootschalige ontwikkelingen en plangebieden een Generieke ontheffing verleend zoals voor de gemeente Tilburg, het Havengebied Rotterdam en Vliegveld Twente. Het biedt de mogelijkheid om door middel van een actieve leefgebiedenbenadering te streven naar een betere verbinding tussen economie en ecologie.

Beheerplan Natura 2000-gebied

Tot slot zijn handelingen die onderdeel uitmaken van een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of een programmatische aanpak (zoals stikstof) vrijgesteld, mits de handelingen zijn getoetst aan de criteria voor afwijking van de soortenbeschermingsregimes.

Kader - Wettelijk Belang

Voor vogels beschermd onder de Vogelrichtlijn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora en fauna;
- voor onderzoek en onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt;
- om het vangen, onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor soorten beschermd onder de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern of het Verdrag van Bonn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de bescherming van wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen eigendom;
- in het belang van volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen, onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor andere 'nationaal' beschermde soorten kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- de belangen die gelden voor soorten van de Habitatrichtlijn zoals hierboven genoemd;
- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daaropvolgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- ter voorkoming van schade en overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied;
- in het algemeen belang van de betreffende soort.

